

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń Społecznych
Sebastian Kamiński
Zastępca Dyrektora

Warszawa, dnia 2026-08-24
DUS-II.055.24.2026.PS

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870), w związku z petycją w sprawie zmian legislacyjnych dotyczących obciążeń komorniczych dla emerytów i rencistów, Departament Ubezpieczeń Społecznych uprzejmie wyjaśnia, co następuje.

Regulacje dotyczące postępowania egzekucyjnego ze świadczeń emerytalno-rentowych zostały określone w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1749). Zgodnie z art. 139 tej ustawy potrąceniu podlegają wyłącznie należności enumeratywnie wskazane przez ustawodawcę, w szczególności świadczenia alimentacyjne, należności egzekwowane na podstawie tytułów wykonawczych, świadczenia nienależnie pobrane oraz należności za pobyt w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych.

Jednocześnie art. 140 ustawy określa maksymalne granice potrąceń, które – w zależności od rodzaju należności – wynoszą od 25% do 70% świadczenia. Dodatkową ochronę świadczeniobiorców zapewnia art. 141 ustawy, ustanawiający kwoty wolne od potrąceń i egzekucji.

Od dnia 1 lipca 2018 r., na podstawie ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1076), zmieniono sposób ustalania kwot wolnych od potrąceń. Od tego czasu nie są one określane jako procent najniższej emerytury lub renty, lecz zostały wskazane bezpośrednio w ustawie o emeryturach i rentach z FUS. Ustalając ich wysokość uwzględniono poziom minimum socjalnego dla jednoosobowego gospodarstwa emeryckiego, a same kwoty zostały zróżnicowane w zależności od rodzaju potrącannej należności.

Kwoty wolne od potrąceń podlegają corocznej waloryzacji od dnia 1 marca na zasadach obowiązujących dla emerytur i rent. Wysokość tych kwot ogłasza Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Monitorze Polskim. Kwoty emerytury i renty wolne od egzekucji i potrąceń komorniczych od 1 marca 2026 r. wynoszą: 849,42

zł - przy potrącaniu należności alimentacyjnych, 1401,57 zł - przy potrącaniu należności niealimentacyjnych, 1121,28 zł - przy potrącaniu świadczeń wypłaconych w kwocie zaliczkowej oraz świadczeń (zasiłków) nienależnie pobranych oraz 339,76 zł - przy potrącaniu należności za pobyt w domach pomocy społecznej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych.

Należy podkreślić, że obowiązujące przepisy przewidują istotne gwarancje ochronne dla dłużników. Potrąceń i egzekucji nie dokonuje się, jeżeli wysokość świadczenia po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych jest niższa od obowiązującej kwoty wolnej od potrąceń. Oznacza to, że ustawodawca zapewnia świadczeniobiorcy minimalny poziom środków niezbędnych do zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

Wnioskowana zmiana podstawy potrąceń komorniczych z kwoty brutto na kwotę netto oznaczałaby konieczność każdorazowego badania przez organ rentowy indywidualnej sytuacji dłużnika - świadczeniobiorcy oraz wydłużenie procedur związanych z dokonywaniem potrąceń, a także konieczność aktywnego udziału samych emerytów i rencistów w procesie rozliczenia, co w aktualnym stanie prawnym nie ma miejsca. Zwrócić przy tym należy uwagę, że cechą prawa ubezpieczeń społecznych jest schematyzm, który opiera się m.in. na przyjęciu schematycznego i typowego obrazu sytuacji świadczeniobiorcy, a którego konsekwencją jest ograniczona możliwość badania jego indywidualnej sytuacji w poszczególnych sprawach.

Obowiązujące rozwiązania opierają się na jasnych i jednolitych kryteriach ustawowych, co zapewnia przejrzystość, przewidywalność oraz równe traktowanie wszystkich uczestników postępowania egzekucyjnego. Wprowadzenie indywidualnego ustalania wysokości potrąceń, które miałyby miejsce przy proponowanej wysokości netto mogłoby prowadzić do niejednolitości stosowania prawa oraz wydłużenia postępowań egzekucyjnych, co pozostawałoby w sprzeczności z zasadą ich sprawności i skuteczności.

Mając na uwadze konieczność zachowania równowagi pomiędzy ochroną dłużnika a prawami wierzyciela, należy uznać, że obecnie obowiązujące regulacje stanowią wyważony kompromis pomiędzy zapewnieniem świadczeniobiorcom minimum egzystencji a zagwarantowaniem skuteczności egzekucji należności. System ten uwzględnia zarówno funkcję zabezpieczenia społecznego świadczeń emerytalno-rentowych, jak i konieczność realizacji zobowiązań o szczególnym znaczeniu społecznym, w tym świadczeń alimentacyjnych.

W związku z powyższymi uwarunkowaniami należy uznać, że proponowana zmiana podstawy potrąceń komorniczych nie znajduje obecnie uzasadnienia systemowego, ponieważ prowadziłoby do zachwiania równowagi pomiędzy ochroną dłużników a skutecznością egzekwowania zobowiązań oraz ich terminowością.

Jednocześnie zapewniamy, że sytuacja świadczeniobiorców pozostaje przedmiotem bieżących analiz, a zgłaszane postulaty są każdorazowo oceniane pod kątem ich zasadności oraz możliwych skutków dla systemu ubezpieczeń społecznych.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku

Sebastian Kamiński
Zastępca Dyrektora
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

